

УДК 342.951,343.353.1

DOI <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2023-46-2-32-47>

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ УСУНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ МИТНОЇ ВАРТОСТІ

Беспалов М.О., Гриценко Г.М.

A LEGAL MECHANISM FOR ELIMINATING CORRUPTION RISKS IN THE ESTABLISHMENT OF CUSTOMS VALUE

Bespalov M., Hrytsenko H.

У статті проаналізовано сучасне законодавство та зазначені прогалини й колізії відносно встановлення митної вартості товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон держави. Зроблено аналіз законодавства за період з моменту прийняття концепції розвитку електронного урядування в Україні до сьогоднішнього та введення автоматизованої системи митниці «єдине вікно», з метою підвищення ефективності, відкритості та прозорості при переміщенні товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон. Розглянуті митні правовідносини реєстрації документів для переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів комерційного призначення за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій, звернено увагу на перспективи проведення митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення за допомогою електронних платформ, які будуть попереджувати виникнення корупційних ризиків у державі.

У проведеному дослідженні наведені позитивні та негативні обставини взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та Державної митної служби України з подання та обробки документів для переміщення товару комерційного призначення через державний кордон. Зазначена потреба внесення змін до законодавства для усунення корупційних ризиків у митних органах. При дослідженні розглядалась необхідність використання платформи блокчейн, що сприятиме захищеності інтересів та безпеки держави, усуненню ризиків здійснення незаконного тиску на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, створенню привабливого клімату для інвестування в економіку України.

Ключові слова: митна вартість, митні органи, рахунок-фактура (інвойс), інформаційно-телекомунікаційні технології, блокчейн-платформи, корупційні ризики.

Постановка проблеми. Проблема оформлення документів, які зазначають митну вартість, у суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон завжди викликає багато спірних питань. Питання виникають між державними митними органами та суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність шляхом

переміщення товарів та транспортних засобів у комерційних цілях.

Починаючи з 1991 року, у засобах масової інформації регулярно громадські організації та журналісти зазначають про численні схеми, за допомогою яких суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в деяких випадках, з метою заниження об'єктів оподаткування, вносять зміни в документи, які подаються при розмитненні товарів, або

навіть замінюють документи на інші. У зв'язку недосконалістю механізму обробки документів створюються умови, які допомагають знизити реальну вартість комерційних товарів, що, в свою чергу, знижує суму податків, яку суб'єкти господарювання повинні сплатити до державного бюджету України. При виконанні даних дій суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності взаємодіють з компаніями, які надають митні послуги (митними брокерами) і посадовими особами Державної митної служби України. Як показує практика, дані дії у більшості випадків непрозорі і мають риси тіньового ведення підприємницької діяльності, яке допомагає суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності ухилитися від сплати податків. Внаслідок таких дій державний бюджет отримує менше коштів, страждає економіка держави та захист національного товаровиробника, а в діях посадових осіб митних органів виникають ознаки корупційних дій. Виявлення та притягнення винних осіб до відповідальності за скоєння даних протиправних дій дуже складне і тривале у часі, у зв'язку з ускладненнями через зацікавленість всіх сторін з заниження (або, навпаки, підвищення, як у випадку використання схеми «псевдоекспорту») собівартості товару при переміщенні через митний кордон.

Актуальність теми обумовлено тим, що 12 січня 2015 р. був виданий Указ Президента України №5 «Про Стратегію сталого розвитку “Україна - 2020»[1], та 3 квітня 2017 року видано розпорядження Кабінету Міністрів України № 275 «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік»[2].

Ці нормативні документи повинні були забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог, з метою підвищення

ефективності, відкритості та прозорості органів державної влади з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, орієнтованих на безпеку держави, задоволення потреб громадян і зацікавленості іноземних інвесторів в інвестуванні коштів в економіку нашої держави.

20 вересня 2017 року Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження № 649-р «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні»[3], де у базових галузях економіки на підтримку пріоритетних реформ в сфері фінансової та бюджетної політики був зазначений розвиток автоматизованої системи митниці «єдине вікно».

Початком змін у документообігу суб'єктів господарювання як для внутрішньої, так і зовнішньоекономічної діяльності стає прийняття у 2016 році Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг»[4].

Даним Законом вносились зміни до:

- Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [5], де частину другу статті 6 доповнено словами «або в електронній»; після речення першого доповнено новим реченням такого змісту: «У разі експорту послуг (крім транспортних) зовнішньоекономічний договір (контракт) може укладатися шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти) або шляхом обміну електронними повідомленнями, або в інший спосіб, зокрема шляхом виставлення рахунка (інвойсу), у тому числі в електронному вигляді, за надані послуги»;

- Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6], де у статті 9 у частині другій в абзаці першому слова «на паперових або машинних носіях» замінено словами «у паперовій або в

електронній формі та»; у частині шостій слова «на машинних носіях» замінено словами «з використанням електронних засобів оброблення».

Законодавець прийняттям даного закону намагався створити більш зручне ведення господарської діяльності з використанням сучасних електронних технологій.

Але вже у серпні 2019 року тодішній Голова Держмитслужби Максим Нефьодов у статті «Головні автомобільні новини за 5 хвилин. Тиждень № 32» зазначив проблемні питання визначення вартості імпортованих транспортних засобів, як в сторону завищення, так і в сторону заниження ціни, і вказав, що «потрібно шукати інший, геть новий спосіб, щоб держава не стягувала надмірних податків», а особи, які розмитнювали транспортні засоби, не занижували фактичні ціни на транспортний засіб і не уникали сплати податків до державного бюджету. Він також зазначив, що потрібно вносити зміни у законодавство для неможливості корегування митної вартості у процесу розмитнення, і розробляти прозорі та відкриті процеси. Але, з того часу, динаміка правовідносин не стала більш позитивною.

У травні 2023 року опублікована стаття Народного депутата України, першого заступника Голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Ярослава Железняка «Нардеп Железняк: для фінансування військових можна додатково знайти 120 млрд на рік, якщо закрити корупційні дірки на митниці» [7], де він навів приклад схеми «ламаного інвойсу»: «Ви купуєте навушники в умовній Туреччині за 100 доларів, а розмитнюєте їх за іншою вже ціною, наприклад за 10 доларів. От ви 10 разів обманули державу щонайменше на ПДВ». У тіньовому бізнесі ця схема називається «ламаний інвойс».

Тобто, проведені зміни стосовно автоматизованої системи митниці «єдине

вікно» не задовольнили в повному обсязі як потреб суб'єктів ведення зовнішньоекономічної діяльності, так і держави. Останнє проявляється на таких прикладах, як регулярні зміни Голів Держмитслужби України в останні роки, численні публікації про відкриті кримінальні провадження за фактами скоєння правопорушень працівниками митниць.

У перекладі з англійської мови інвойс (англійською - invoice) має значення «накладна», «рахунок-фактура», «фактура». У митній енциклопедії наводиться думка, що інвойс – це аналог рахунку-фактури в міжнародній практиці [8].

Зміни, які сталися останнім часом відносно даних питань, на законодавчому рівні (внесення змін у матеріальні та процесуальні норми) не покращують становище існуючих проблем в митних органах, а тільки долають їх наслідки (притягнення до відповідальності винних осіб). Отже, питання прозорості та відкритості так і не було вирішено.

Тому, потрібно провести комплексне дослідження у рамках господарського, адміністративного та митного права відносно складання та надання суб'єктами господарювання до митних органів документів щодо встановлення митної вартості для сплати податків з урахуванням можливості використання інформаційно-телекомунікаційних технологій, виключення втручання людини в процес переміщення документів за ланцюгом «постачальник товару» - «транспортна компанія» - «митний брокер» - «митні органи» - «отримувач товару».

Стан дослідження. Питання митної вартості при переміщенні товарів через митний кордон останнім часом розглядалась у наступними науковцями: Мазур А. В., Прус Л. Р., Мельник М. В., Ватаговіч М. І., Параниця С. П., Ветрова С. М., Атаманчук Н.

І., Білак Н. І., Дяченко О. О., Коновалов Ю. О., Лемеха Р. І., Панова О. О. та ін.

Втім, немає жодного дослідження відносно правового регулювання використання електронних платформ для надання та переміщення документів митним органам з встановлення митної вартості при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного значення через державний кордон.

Саме тому метою статті є аналіз діючого законодавства та митних правовідносин відносно реєстрації та надання документів з встановлення митної вартості для переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів комерційного призначення за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Централізовано у провідних країнах світу процес впровадження елементів електронного уряду в управлінську структуру держави розпочався з 2000 року. Саме тоді, країнами «великої вісімки» була прийнята Окінавська хартія, згідно з якою уряди країн-учасниць були зобов'язані сприяти впровадженню інформаційно-комунікативних технологій на різних рівнях державного управління. Крім того, ставилася умова стосовно забезпечення суспільств рівними та доступними можливостями у використанні інформаційних ресурсів усіх видів [9, с. 15]. На території нашої держави цей процес набирає обертів у 2016 році з прийняттям низки законодавчих актів.

Як зазначає С. Чукут, «сутність електронного урядування полягає не лише в тому, що воно являє собою модернізацію системи державного управління, адаптацію її до потреб інформаційного суспільства, але й передбачає насамперед взаємодію громадян з владою за допомогою сучасних

інформаційно-комунікативних технологій» [10]. Питання застосування в нашій державі інформаційних технологій за допомогою електронного урядування позитивно вплинуло не тільки на суспільство (з отримання різнобічних послуг населенням), але й зменшило тиск на суб'єктів господарювання (в частині реєстрації підприємств та отриманні різних дозвільних документів з ведення господарської діяльності).

З урахуванням необхідності підтримки митної безпеки держави, а також потреб суб'єктів, які проводять зовнішньоекономічну діяльність, при постійному розвитку способів ведення зовнішньоекономічної діяльності та динаміці розвитку митних правовідносин, механізми регулювання даних правовідносин застаріли і вже не можуть в повному обсязі якісно регулювати дані відносини. Це також підтверджує у своїх наукових дослідженнях Яромій І. В., у яких вказує, що за нових умов розвитку митних процесів у питаннях профілактики митних правопорушень старі інститути їх регулювання (суворий тотальний митний контроль, нетарифне регулювання, взяття проб і зразків тощо) втрачають своє значення. На порядок денний висувається завдання створення нової гнучкої й більш оперативної у своїй діяльності митної структури, яка має виконувати функції, що впливають як з аналізу митної ситуації в Україні, так і з міжнародного досвіду регулювання митних процесів. Нею покликані стати інноваційні технології митного контролю, бо саме вони мають забезпечити перехід від тотального контролю до надання якісних митних послуг фізичним і юридичним особам. Це означає, що фізичний огляд товарів і багажу слід провадити тільки у випадках, якщо є підстави для сумніву в законослухняності окремих громадян і суб'єктів зовнішньої економічної діяльності.

Для системного визначення потреби проведення поглибленого митного контролю необхідно створити ефективне Бюро аналізу ризиків, головними завданнями якого будуть системний аналіз, створення й обслуговування відповідної бази даних щодо потенційних порушників митного законодавства, товарів групи ризику, а також відповідних схем і методик виявлення порушень митного законодавства. Зазначено, що впровадження новітніх електронних технологій буде найбільш результативним на міжвідомчому рівні, адже органи державної влади функціонують у тісній взаємодії. Відтак, відсутність розвитку в одній галузі гальмує використання новітніх технологій в інших галузях та, відповідно, їх динамічний розвиток [11, с.12].

Правове регулювання подання документів декларантом для підтвердження заявленої митної вартості здійснюється Митним Кодексом України, [12] де, у частині другій статті 53, зазначено перелік документів, які підтверджують митну вартість, у тому числі є і рахунок-фактура (інвойс).

Згідно з пунктом першим частини четвертої статті 92 Митного кодексу України, «Для поміщення товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення у митний режим транзиту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: ... подати митному органу митну декларацію (документ, який відповідно до статті 94 цього Кодексу використовується замість митної декларації), товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок-фактуру (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару.

Таким чином, як показує практика, і як опосередковано впливає з вищевказаних положень чинного законодавства, рахунок-фактура є основним документом, який

потрібен для встановлення митної вартості, і який буде впливати на суму сплати податків.

Рахунок (інвойс) згадується і в інших статтях Митного кодексу та ряду інших нормативних актів. Так, у статті 122 Митного Кодексу України «Умови поміщення товарів у митний режим митного складу» законодавець у частині 2 зазначає «Для поміщення товарів у митний режим митного складу митного органу подаються митна декларація, товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару. Товари, що поміщуються у митний режим митного складу, декларуються митному органу утримувачем митного складу».

В Законі України «Про Зовнішньоекономічну діяльність» [5] у статті 6 зазначено, що «зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій або в електронній формі..., або в інший спосіб, зокрема шляхом виставлення рахунка (інвойсу)...».

У Податковому кодексу України [13] у статті 135 «База оподаткування» в підпункті 135.2.1.10 пункту 135.2 вказано, що у певних випадках, визначених Кодексом, рахунок (інвойс) використовується для визначення бази оподаткування.

У той же час, у наказі Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [14] та Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6] відсутні відомості та посилання на рахунок-фактуру (інвойс).

Рахунок-фактура (інвойс) в Україні використовується суб'єктами господарювання під час практичної діяльності не тільки у зовнішньоекономічній

діяльності, а, також, у деяких випадках, для реєстрації окремих господарських операцій на внутрішньому ринку. Існують випадки, коли одночасно з податковими накладними надається рахунок-фактура (з метою збільшення обсягу відомостей про господарську операцію) для зручності отримання контрагентом інформації про надану послугу або товар.

При веденні зовнішньоекономічної діяльності суб'єкти господарювання зобов'язані надавати рахунок-фактуру (інвойс), але, як зазначено вище, у вітчизняному законодавстві зустрічається поняття рахунок (інвойс). Також, деякі юристи та науковці прирівнюють його до акту прийому-передачі товару. Так, Міністерство фінансів України у листі від 24.03.2023 р. №41010-06-5/7983 «Про застосування рахунків-фактур (інвойсів)» [15] зазначає, що для цілей бухгалтерського обліку оформлений з дотримання вимог законодавства рахунок-фактура (інвойс) може бути підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарської операції з постачання товарів, робіт (послуг) без складання акта приймання-передачі, з урахуванням вимог цивільного та господарського законодавства щодо питань, пов'язаних із виконанням договірних зобов'язань, а також належним чином оформлених договорів тільки у разі оплати такого рахунку-фактури (інвойсу), що підтверджується відповідними документами (платіжне доручення, розрахунковий чек, касовий чек, розрахункова квитанція, виписка з карткового рахунку, квитанція до прибуткового касового ордера тощо). Водночас зазначено, що листи міністерств не встановлюють норм права та мають виключно рекомендаційний та інформативний характер.

Для ведення зовнішньоекономічної діяльності суб'єкти використовують рекомендовану форму рахунку-фактури

(інвойсу), яка наведена у Рекомендаціях № 6 Європейської економічної комісії ООН від 01.09.1983 року [16] «Формуляр – зразок уніфікованого рахунку для міжнародної торгівлі» (ECE/TRADE/148)». При підготовці рекомендованого формуляра зразка уніфікованого рахунку було прийнято до уваги потреби багатьох галузей для використання стандартизованого комерційного рахунку, також був врахований прогрес в області використання методів автоматичної обробки та передачі даних. Дана рекомендація має покрокову інструкцію, як потрібно заповнювати даний формуляр, для зручності його використання митними органами різних держав.

У Господарському кодексі України [17] також немає визначення поняття рахунок-фактура (інвойс), але частиною 6 статтею 344 цього Кодексу зазначено: «Для здійснення міжнародних розрахунків використовуються комерційні документи: коносамент, накладна, рахунок-фактура, страхові документи (страховий поліс, сертифікат), документ про право власності та інші комерційні документи. Фінансовими документами, що використовуються для здійснення міжнародних розрахунків, є простий вексель, переказний вексель, боргова розписка, чек та інші документи, що використовуються для одержання платежу».

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що, станом на теперішній час, діючим законодавством для проведення та обліку господарських операцій передбачено два поняття: рахунок-фактура (інвойс) та рахунок (інвойс), і в жодному нормативно-правовому акті немає визначення даних термінів. Але, аналізуючи наявні положення законодавства, можливо зрозуміти, що інвойс - це документ, який:

- 1) прирівнюється до рахунку-фактури;
- 2) має визначати вартість товару;

З) відокремлюється від митних декларацій та транспортних документів на перевезення.

Таким чином, можливо сформулювати наступне визначення поняття терміну «рахунок-фактура (інвойс)» - це документ, який підтверджує митну вартість товарів і використовується для здійснення міжнародних розрахунків, подається для поміщення товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення у митний режим, містить відомості щодо ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті, інформацію про відправника, отримувача, деталі транспортування, адресу доставки, строки доставки та оплати, опис товарів, упаковки, контейнеру, вагу, та інші необхідні відомості.

Враховуючи важливість питання дотримання митних процедур відносно визначення митної вартості товарів та транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон нашої держави, у 2019 році Президентом України видано Указ № 505/2019 «Про заходи щодо протидії контрабанді та корупції під час митного оформлення товарів», яким низці державних органів дані певні вказівки: Кабінету Міністрів України - ... опрацювати питання щодо оприлюднення у форматі відкритих даних знеособленої інформації про митну вартість товарів, які переміщуються через митний кордон України, та забезпечення систематичного оновлення такої інформації; вжити в установленому порядку заходів, спрямованих на запровадження можливості обміну в режимі реального часу інформацією з відповідними інформаційними системами інших держав щодо митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України. Також Указом рекомендовано: Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки України, Національній поліції України вжити в

установленому порядку заходів щодо недопущення надання доручень органам доходів і зборів про проведення оглядів (переоглядів) товарів, транспортних засобів комерційного призначення, крім випадків надсилання доручень за встановленою формою в рамках кримінального провадження.

Прийнятий нормативний акт мав сприяти упорядкуванню відносин на встановлення митної вартості товарів і зменшенню кількості правопорушень у цій сфері. Але, процес оформлення документів для переміщення товарів не був змінений, тому залишаються посередники - компанії які надають митні послуги (митні брокери), і, відповідно, залишаються можливості домовленостей між суб'єктами, які ведуть зовнішньоекономічну діяльність, митними брокерами та державними митними органами, в результаті яких з'являються корупційні ризики, зниження митної вартості товару та, відповідно, зменшення суми податків для сплати в державний бюджет.

Механізм встановлення митної вартості товарів та транспортних засобів для оподаткування при переміщенні через митний кордон України ретельно розроблений на законодавчому рівні і повинен працювати, використовуючи методики для встановлення суми оподаткування та під контролем з боку посадових осіб митних органів. Але, як зазначалось вище, постійно виникають обставини, які загрожують митній безпеці держави, і однією із критичних існуючих загроз, є «ламаний інвойс». При використанні схеми «ламаного інвойсу» імпортер придбає товар за кордоном у іноземного постачальника, отримує інвойс, і під час розмитнення товару в Державній митній службі України подає до митниці замість оригінального, інший інвойс з меншою вартістю товару, що дає можливість

сплачувати меншу суму мита та податку на додану вартість.

Вказана схема застосовується досить широко, і не тільки у відношенні побутових товарів, таких як одяг, або транспортних засобів, а і щодо продовольчих товарів, наприклад кави. Якщо говорити про загальні цифри імпорту кави за заниженою митною вартістю, то, наприклад, лише у 2018 році за даними компаній - членів Європейської Бізнес Асоціації, ринок фальсифікованої або нелегально ввезеної продукції складав приблизно 40% кави та кавової продукції (близько \$25 млн) [18]. При такому обсязі постачання сума несплачених податків складає близько 7,5 мільйонів доларів США щорічно лише з кави та кавової продукції.

Такі суми несплачених податків не можуть не бути у полі зору митників, що опосередковано підтверджується публікаціями на сайті офісу Генерального прокурора. Так, у листопаді 2022 року за процесуального керівництва Офісу Генерального прокурора викрито 11 учасників злочинної групи з числа колишніх і діючих працівників Полтавської митниці ДФС, які спільно із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності систематично занижували митну вартість імпортованої кави при оформленні. За даними слідства, начальник Полтавської митниці ДФС спільно з начальником відділу митного оформлення і дев'ятьма державними інспекторами цієї ж митниці організували злочинну групу. Вони вступили у змову з підприємцями – імпортерами кави і протягом 2018 – 2019 років здійснювали митне оформлення товару за заниженими митними платежами. При цьому, учасники групи систематично умисно ігнорували інформацію від органів прокуратури та слідства про встановлені факти ухилення від митних платежів окремими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності замість

того, щоб вжити відповідні заходи реагування. Внаслідок протиправних дій митників Державний бюджет України недоотримав коштів на загальну суму 7,7 млн грн. Наразі про підозру у вчиненні тяжких корупційних злочинів повідомлено 11 посадовцям митниці. Їм інкриміновано зловживання владою або службовим становищем (ч. 3 ст. 28, ч. ч. 1, 2 ст. 364 КК України) [19].

Процес притягнення до відповідальності осіб, які порушують митні правила, вимагає багато часу та ресурсів митної служби. Набагато легше запобігати цьому явищу за допомогою важелів держави для регулювання ведення господарської діяльності. Також це підтверджує у своїх працях Демчук М. Так, за оцінками експертів, натепер значна частка експортно-імпортних операцій мають латентний характер, що становить високий ступінь загрози національній та економічній безпеці країни. Усе вищевикладене доводить важливість ролі митних органів у боротьбі з незаконним переміщенням товарів через кордон держави та необхідність перманентного зміцнення цієї функції. Велика кількість порушень митних правил свідчить про недостатній рівень забезпечення митної безпеки України. Тому комплексне розв'язання проблем забезпечення митної безпеки України можливе лише за умови вжиття на державному рівні заходів, спрямованих на підвищення ефективності здійснення державної митної справи, складниками яких є профілактична діяльність щодо недопущення контрабанди і порушень митних правил та ефективний митний контроль [20, с.130].

Враховуючи величезні суми несплачених податків та велику кількість службових осіб, які можуть бути причетними до незаконних схем «ламаних інвойсів», постає необхідність у більш дієвих заходах щодо припинення таких схем, ніж періодичні

розслідування за одиничними фактами злочинної діяльності.

Одним із рішень, яким може бути унеможливлено використання схеми «ламаних інвойсів», є використання для складання рахунків-фактур (інвойсів) за допомогою технології блокчейн-платформи. Цікавість цієї технології знаходить своє відображення у працях науковців, які розглядали мету створення блокчейну. «Загалом основною метою створення блокчейн мережі є передача достовірної інформації між її учасниками без необхідності її верифікації. Внаслідок логіки алгоритмів, на яких побудована мережа, крім можливості передавати інформацію, її ще можливо зберігати в незмінному вигляді, отримувати до неї доступ від самого початку виникнення інформації до моменту останніх змін» [21, с.111].

Існує імовірність заперечень від представників української бізнес-спільноти щодо викладення відомостей, які містяться у рахунках-фактурах (інвойсах) у мережі з відкритим доступом, через те, що цією інформацією можуть скористатися конкуренти.

Але, технологія блокчейн передбачає можливість повного або часткового закриття інформації, що виключить несанкціонований доступ. Як зазначено в деяких дослідженнях, на теперішній час блокчейни поділяють на дві великі групи – публічні та приватні. Ступінь публічності (відкритості) блокчейну може залежати від декількох факторів. Перший – доступність вихідного коду протоколу блокчейну. Вихідні коди публічних блокчейнів зазвичай відкриті від самого початку розроблення та їх зміни ведуться на одному з найпопулярніших інтернет-ресурсів, наприклад, на GitHub. Блокчейни та платформи для корпоративного застосування (приватні блокчейни) можуть бути як із відкритим, так і з частково або повністю

закритим вихідним кодом. Якщо розглядати блокчейн-розробки з точки зору їхнього застосування в державному секторі, то і кількість таких розробок та продуктів, використовуваних у реальних процесах, ще занадто мала. При цьому варто очікувати, що більшість таких блокчейнів також будуть закритими (приватними). Другий та найважливіший показник – це можливість будь-якого користувача вільно приєднуватися до мережі без отримання будь-яких дозволів. Саме це є визначальною відмінністю публічного блокчейну від приватного. Переважна більшість відомих на цей час блокчейнів є публічними – для під'єднання до них достатньо завантажити сумісний із поточною версією протоколу клієнтський програмний додаток та встановити зв'язок з іншими рівноправними вузлами мережі [22, с. 43].

У міжнародному економічному просторі вже проводяться заходи з впровадження до міжнародної торгівлі технології блокчейн. Так, О. Боюк у статті зазначає, що 9 серпня 2018 року Maersk та IBM офіційно оголосили про створення блокчейн-платформи для вантажних перевезень TradeLens. Нове рішення для доставки на базі блокчейн призначено для просування більш ефективної та надійної глобальної торгівлі, яка об'єднуватиме різні сторони для підтримки обміну інформацією і прозорості, а також стимулює інновації у масштабах всієї галузі. TradeLens використовує технологію IBM Blockchain як основу цифрових ланцюгів постачання, надає можливість одразу декільком торговим партнерам співпрацювати, створювати єдине загальне уявлення про транзакцію без шкоди для конфіденційності. Відправники вантажу, судноплавні лінії, експедитори, портові і термінальні оператори, внутрішні транспорті і митні органи, можуть більш ефективно взаємодіяти через доступ в режимі реального

часу до транспортних даних і транспортних документів, даних датчиків, від температурного контролю до ваги контейнеру. Згідно з заявою розробників, блокчейн-платформа TradeLens здатна на 40 відсотків прискорити вантажні перевезення. За 12 місяців тестування платформи через неї провели більше 154 млн. подій, таких як час прибуття суден та контейнерів, а також такі документи, як митні релізи, комерційні рахунки-фактури і коносаменти. Щодня до системи додається до 1 млн. подій. TradeLens може відслідковувати важливі дані про кожне відправлення у ланцюгу постачання і пропонує незмінний запис для всіх сторін, які беруть участь у процесі постачання вантажу [23].

Держмитслужба України приєдналась в тестовому режимі до блокчейн-платформи TradeLens. Так, 1 квітня 2020 року на офіційному сайті Держмитслужби customs.gov.ua з'явилась новина про те, що Центральний апарат Держмитслужби отримав доступ до кабінету, який дозволяє відстежувати онлайн логістику контейнерів, а також бачити їх супровідні документи ще до прибуття товарів в Україну. При цьому зазначено, що доступ до інформації у кожній стороні різний: хтось бачить усі етапи транспортування товару і зміни в ньому, а хтось — лише деякі з них. Найширший доступ мають відправник, отримувач і митниці (як у країні відправлення, так і у країні призначення). Головним позитивним напрямком зазначено, що вантажі з низьким рівнем ризику проходять митний контроль у портах швидше. При цьому блокчейн-платформа «сигналізуватиме» про вантажі, які потребуватимуть ретельнішої перевірки. Але, на жаль, робота даної блокчейн-платформи у Державній митній службі України залишилась тільки у тестовому режимі [24].

Станом на 2014 рік, держави-члени Європейського Союзу у свої господарській діяльності використовували державні, регіональні та корпоративні стандарти електронного інвойсування, при чому жоден з таких стандартів не був загальноприйнятим, та більшість з них була не сумісна між собою. Це призводило до надмірної складності, правової невизначеності та додаткових операційних витрат для суб'єктів господарювання, які використовують систему електронного інвойсування у різних державах-членах.

Суб'єктам господарювання, які бажають здійснювати міжнародну закупівельну діяльність, нерідко доводилось зіштовхуватися з новими стандартами електронного інвойсування щоразу, як вони виходять на новий ринок. Забезпечуючи семантичну сумісність та збільшуючи правову впевненість, Європейським парламентом була прийнята Директива 2014/55/ЄС «Щодо електронного виставлення рахунків за державні закупівлі». Метою її прийняття було сприяння впровадженню електронного інвойсування в державних закупівлях, що дозволило державам-членам, замовникам та суб'єктам господарювання отримувати значні переваги у вигляді заощадження коштів, зменшення впливу на довкілля та адміністративних тягарів.

У свою чергу, в Україні, 29 липня 2022 року Верховною Радою в рамках європейського напрямку розвитку держави прийнято постанову «Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції» [25], де у пункті першому зазначається, що «адаптація законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), забезпечення відповідності актів Верховної Ради України зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, праву Європейського Союзу (acquis ЄС) є одним з головних завдань

Верховної Ради України, що реалізується спільно з Кабінетом Міністрів України, який є основним суб'єктом ініціювання відповідних законопроектів, шляхом забезпечення узгодження підготовки, включення до порядку денного Верховної Ради України, розгляду та остаточного прийняття законопроектів, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У жовтні 2022 року групою Народних депутатів підготовлено та направлено на розгляд Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики проект Закону України «Про використання рахунків-фактур в операціях з виконання робіт (надання послуг)» (реєстраційний номер законопроекту 8125 від 13.10.2022) [26]. Метою цього законопроекту є відмова від пострадянського обліку в операціях із виконання робіт (надання послуг) та впровадження рахунків-фактур (інвойсу) як самостійного документа первинного обліку. Остаточна відмова від акта виконаних робіт (надання послуг) як такого, що створює перепони, бар'єри в оперативності проведення обліку господарських операцій. Прийняття даного законопроекту, за думкою авторів, мало наблизити бухгалтерський облік до європейських стандартів.

Але, даний законопроект зазнав критики як від Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України, яке надало висновок № 16/03-2022/189975 від 08.11.2022, так і від Державної податкової служби України, яка надала свої пропозиції на вказаний проект Закону.

Зокрема, у висновку Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України вказано, що запропоновані зміни до законодавства щодо сфери

застосування рахунків-фактур створюють можливості для неоднозначного тлумачення положень проекту щодо сфери застосування рахунків-фактур, що не відповідає принципу визначеності правової норми як характерної риси правової держави. Також, за думкою експертів, вимагає доопрацювання термінологічний апарат, зокрема поняття «виставлення рахунку-фактури», «електронний рахунок-фактура», «прийняття рахунку-фактури», «форма конклюдентних дій».

Державна податкова служба піддала критиці положення законопроекту, якими передбачається, що в цілях оподаткування датою оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (надання послуг) вважатиметься дата здійснення прийняття рахунку в один із запропонованих законопроектом способів, якщо інше не зазначено у самому рахунку або договорі. Також, було вказано на те, що, виходячи зі змісту вказаної норми, дата виставлення рахунку-фактури, яка вказується на документі, не є датою його оформлення, яка через певні обставини може бути суттєво відтермінована в часі, та не фіксується безпосередньо на самому документі чи в будь-який інший спосіб.

Водночас, відповідно до пункту 187.1 статті 187 Податкового Кодексу, дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку, в окремих випадках є датою, на яку платник податку (надавач послуг, виконавець робіт) зобов'язаний визначити податкові зобов'язання з податку на додану вартість та скласти податкову накладну, яка підлягає реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних.

За позицією податківців, реалізація запропонованих змін може призвести до маніпулювання суб'єктами господарювання з датою оформлення документа, який засвідчує

факт постачання послуг, що вплине на своєчасність визначення надавачем послуг податкових зобов'язань з ПДВ та відповідно сплати цього податку до бюджету.

Враховуючи, що, починаючи з 2024 року, у Європейському союзі запроваджується обов'язкове електронне виставлення рахунків за допомогою різних платформ та систем для полегшення ведення бізнесу та усунення правових колізій у випадку виникнення спірних правовідносин у податкових питаннях, то прийняття запропонованого законопроекту - це справа часу.

Про потребу внесення змін до обліку господарських операцій зазначає і адвокат Анна Франкова. Вона вважає, що впровадження в Україні електронного рахунка-фактури є цілеспрямованим кроком до діджиталізації у сфері бухгалтерського та податкового обліку з огляду на положення Цивільного кодексу України (ЦК України), Закону України «Про електронні довірчі послуги», Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», Закону України «Про електронну комерцію», що містять законодавчо закріплені норми щодо юридичної сили, форми електронного документа. Отже, в Україні є правове підґрунтя для впровадження в обігу рахунка-фактури в електронній формі [27].

Висновок. Провівши аналіз сучасного законодавства відносно встановлення митної вартості товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон держави, підсумовуємо:

- починаючи з 2014 року, внесення змін у діюче законодавство, створення системи «єдине вікно» у системі митних органів мало позитивний напрям. Але, не усунуло всіх перешкод для прозорого ведення зовнішньоекономічної діяльності та корупційні ризики у митних органах;

- стає на часі потреба проведення законодавчого урегулювання поняття рахунку-фактури (інвойсу), з урахуванням потреб сьогодення та динаміки розвитку, для повного врегулювання правовідносин з обліку проведення господарських операцій, як на внутрішньому ринку, так і у зовнішньоекономічних відносинах;

- приєднання Державної митної служби в тестовому режимі до блокчейн-платформи TradeLens з 1 квітня 2020 року до теперішнього часу не має логічного завершення, відсутні висновки про результати проведеного тестового використання (із зазначенням позитивних та негативних наслідків проведеного тестування, можливості його використання в Україні;

- доцільно проводити подальше наукове дослідження використання блокчейн-платформи для подання документів з встановлення митної вартості товарів та транспортних засобів, шляхом аналізу діяльності блокчейн-платформи у різних галузях господарювання та врахування приватних і публічних інтересів. Потрібно враховувати практичну складову блокчейн-платформи, розпочати опрацювання питань законодавчого закріплення використання останньої;

- використання блокчейн-платформи для подання документів для встановлення митної вартості товарів та транспортних засобів для комерційного призначення як правовий інструмент повинно суттєво знизити корупційні ризики у діяльності митних органів та збільшити податкові надходження від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Блокчейн-платформа для механізму встановлення митної вартості може стати синергетичним ефектом для вирішення вказаних питань.

18. Вербов С. Нелегальна торгівля кавою. Яка ситуація в Україні. » Веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/nelegalna-torgivlya-kavoyu-yaka-situaciya-v-ukrajini-50052123.html>

19. Зниження митної вартості імпортованої кави зі збитками на 7,7 млн грн-викрито 11 посадовців митниці. Сайт офісу генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/zanizennya-mitnovi-vartosti-importovanoyi-kavi-zi-zbitkami-na-77-mln-grn-vikrito-11-posadovciv-mitnici>

20. Демчук М. Удосконалення діяльності митних органів у сфері боротьби з контрабандою. Національний юридичний журнал: теорія і практика серпень 2019. С. 129 -133 URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/129-133_13.pdf

21. Методологічні питання приватного права: монографія/ За ред. О.Д. Крупчана та З.В. Ромовської. У 2-х ч. Ч.1. К.,2021.300 с.

22. Цифрові активи та їх економіко-правове регулювання у світлі розвитку технології блокчейн : монографія / Олександр Кудь, Микола Кучерявенко, Євген Смичок. – Харків : Право, 2019. – 384 с.

23. Боюк.О. TradeLens – блокчейн-платформа для перевезень від IBM та Maersk зібрала понад 90 компаній. Веб-сайт. URL: https://logist.today/uk/dnevnik_logista/2018-08-13/tradelens-blokchein-platforma-dlja-perevozok-ot-ibm-i-maersk-sobrala-bolee-90-kompanij/

24. Держмитслужба приєдналася у тестовому режимі до блокчейн-платформи TradeLens. Веб-сайт. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/derzhmitsluzhba-priednalasia-u-testovomu-rezhimi-do-blokchein-platforni-tradelens-83>

25. Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: Постанова ВРУ від 29.07.2022 р. №2483-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-IX#Text>(дата звернення 02.10.2023 р.)

26. Проект Закону про використання рахунків-фактур в операціях з виконання робіт (надання послуг) №8125 від 13.10.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40646> (дата звернення 02.10.2023 р.)

27. Франкова А. Впровадження європейських стандартів в обліку господарських операцій з виконання робіт (надання послуг): бути чи не бути? Веб-сайт. URL:

<https://pravo.ua/vprovadzhenia-ievropeiskikh-standartiv-v-obliku-hospodarskykh-operatsii-z-vikonannia-robit-nadannia-posluch-buty-chy-ne-buty/>

References:

1. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina-2020»: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. №5/2015.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (data zvernennia: 10.10.2023 r.)

2. Pro zatverdzhennia serednostrokovoho planu priorytetnykh dii Uriadu do 2020 roku ta planu priorytetnykh dii Uriadu na 2017 rik: Rozporiadzhennia KMU vid 03.04.2017 r. № 275-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-p#> (data zvernennia 10.10.2023 r.)

3. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini: Rozporiadzhennia KMU vid 20.09.2017 r. № 649-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text> (data zvernennia 10.10.2023 r.)

4. Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiaknykh zakoniv Ukrainy shchodo usunennia administratyvnykh barrieriv dlia eksportu posluch: Zakon Ukrainy vid 03.11.2016 r. № 1724-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-19#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

5. Zakonu Ukrainy «Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 16.04.1991r. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

6. Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

7. Nardep Zhelezniak: dlia finansuvannia viiskovykh mozna dodatково znaity 120 mlrd na rik, yakshcho zakryty koruptsiini dirky na mytnytsi. Ekonomika: Veb-sait. URL : <https://espresso.tv/nardep-zheleznyak-dlya-finansuvannya-viyskovikh-mozhna-dodatково-znayti-120-mlrd-na-rik-yakshcho-zakryti-koruptsiyni-dirki-na-mitnitsi> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

8. Mytna entsyklopediia: U dvokh tomakh. T.2/: Redkol. I.H. Berezniuk (vidp. red.) ta in.-Khmelnitskyi: PP Melnyk A.A., 2013. -536 s. - (Mytna sprava v Ukraini. T.23) URL: https://apitu.files.wordpress.com/2016/01/the_custom_s_encyclopedia_t2.pdf

9. Kudriavtsev O. Yu. Elektronne uriaduvannia u suchasnomu polityko-administratyvnomu prostori : monohrafiia. Kharkiv : KhNUMH im. O. M. Beketova, 2016. 184 s.

10. Chukut S. A Tendentsii ta problemy vprovadzhenia elektronnoho uriaduvannia v Ukraini. URL: [Tendentsii-ta-problemi-vprovadzhenia-elektronnoho-uryaduvannia.pdf](https://www.kyivpost.com/ua/news/analiz/tendentsii-ta-problemi-vprovadzhenia-elektronnoho-uryaduvannia.pdf) (data zvernennia: 02.10.2023).

11. Yaromii I.V. Administratyvno-pravovyi mekhanizm zapobihannia ta protydii porushenniam mytnykh pravyl v Ukraini: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. Stupenia k-dat. nauk: 12.00.07. Dnipro, 2018 s.20 URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/auto/25/4.pdf> (data zvernennia: 02.10.2023)

12. Mytnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

13. Podatkovomu kodeksu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.03.2012 r. № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

14. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhholderskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» : Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 r. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

15. Pro zastosuvannia rakhunkiv-faktur (invoisiv): Lyst roziasnennia Ministerstva Finansiv Ukrainy vid 24.03.2023 41010-06-5/7983. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/paxунок-фактура_\(инвоїс\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/paxунок-фактура_(инвоїс).pdf) (data zvernennia 02.10.2023 r.)

16. Rekomendatsiia №6 Evropeiskoi ekonomycheskoi komysii OON «Formuliar-obrazets unyfytsirovannoho scheta - dlia mezhdunarodnoi torhovky» (ECE/TRADE/148) Veb-sait. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/159063__159063

17. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (data zvernennia 02.10.2023 r.)

18. Verbov S. Nelegalna torhivlia kavoiu. Yaka sytuatsiia v Ukraini.» Veb-sait. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/nelegalna-torgivlya-kavoyu-yaka-situaciya-v-ukrajini-50052123.html>

19. Znyzhennia mytnoi vartosti importovanoi kavy zi zbytkamy na 7,7 mln hrn-vykryto 11 posadovtsiv mytnytsi. Sait ofisu heneralnoho prokurora.

URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/zanizennya-mitnoyi-vartosti-importovanoi-kavi-zi-zbitkami-na-77-mln-grn-vikryto-11-posadovciv-mitnici>

20. Demchuk M. Udoskonalennia diialnosti mytnykh orhaniv u sferi borotby z kontrabandoiu. Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka serpen 2019. S. 129-133 URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/129-133_13.pdf

21. Metodolohichni pytannia pryvatnoho prava: monohrafiia/ Za red. O.D. Krupchana ta Z.V. Romovskoi. U 2-kh ch. Ch.1. K., 2021. 300 s.

22. Tsyfrovii aktyvy ta yikh ekonomiko-pravove rehuliuвання u svitli rozvytku tekhnolohii blokchein : monohrafiia / Oleksandr Kud, Mykola Kucheriavenko, Yevhen Smychok. – Kharkiv : Pravo, 2019. – 384 s.

23. Boiuk.O. TradeLens – blokchein-platforma dlia perevezhen vid IBM ta Maersk zibrala ponad 90 kompanii. Veb-sait. URL: https://logist.today/uk/dnevnik_logista/2018-08-13/tradelens-blokchejn-platforma-dlja-perevozok-ot-ibm-i-maersk-sobrala-bolee

24. Derzhmitsluzhba pryiednalasia u testovomu rehymy do blokchein-platfomy TradeLens. Veb-sait. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/derzhmitsluzhba-priiednalasia-u-testovomu-rezhimi-do-blokchein-platfomy-tradelens-83>

25. Pro deiaki zakhody shchodo vykonannia zoboviazan Ukrainy u sferi yevropeiskoi intehtatsii: Postanova VRU vid 29.07.2022 r. №2483-IKh. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-IX#Text\(0ama zvernennia 02.10.2023 r.\)](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-IX#Text(0ama zvernennia 02.10.2023 r.))

26. Proekt Zakonu pro vykorystannia rakhunkiv-faktur v operatsiakh z vykonannia robit (nadannia posluh) №8125 vid 13.10.2022 r. URL:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40646>
(data zvernennia 02.10.2023 r.)

27. Frankova A. Vprovadzhennia yevropeiskykh standartiv v obliku hospodarskykh operatsii z vykonannia robit (nadannia posluh): buty chy ne buty? Veb-sait. URL:

<https://pravo.ua/vprovadzhennia-ievropeiskykh-standartiv-v-obliku-hospodarskykh-operatsii-z-vykonannia-robit-nadannia-posluh-buty-chy-ne-but/>

Bespalov M., Hrytsenko H. A legal mechanism for eliminating corruption risks in the establishment of customs value - Article.

The article analyzes the current legislation and the specified gaps and conflicts regarding the establishment of the customs value of goods and vehicles of commercial purpose, which are moved across the customs border of the state. An analysis of the legislation for the period from the adoption of the concept of e-governance development in Ukraine to the present and the introduction of the automated "one-stop shop" customs system was made, with the aim of increasing efficiency, openness and transparency in the movement of goods and commercial vehicles across the customs border. The customs legal relations of registration of documents for the movement of goods, commercial vehicles through the customs border of Ukraine with the help of information and telecommunication technologies were considered, attention was paid to the prospects of conducting customs control of goods, commercial vehicles using electronic platforms, which will prevent the emergence of corruption risks in the state.

In the conducted study, the positive and negative circumstances of the interaction of subjects of foreign economic activity and the State Customs Service of

Ukraine on the submission and processing of documents for the movement of commercial goods across the state border are given. The need to amend the legislation to eliminate corruption risks in the state customs service is indicated. The study considered the need to use a blockchain platform that would protect the interests and security of the state, eliminate the risks of illegal pressure on subjects of foreign economic activity, and create an attractive climate for investing in the state's economy.

Key words: customs value, customs authorities, invoice, information and telecommunication technologies, blockchain platforms, corruption risks.

Авторська довідка:

Беспалов Максим Олександрович,
кандидат економічних наук, адвокат, м. Київ,
моб.тел. +380637011377,

Електронна скринька:
bespalovscholar@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5575-8455>

Гриценко Григорій Миколайович -
кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри правознавства
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля ел. скринька:
gricenko@snu.edu.ua, моб.тел. +3 8 050 588 75 23
<https://orcid.org/0000-0001-6346-525X>

Стаття надійшла до редакції 15 жовтня 2023р.